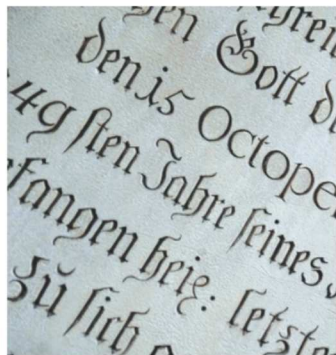

Epitafia i sentencje na nagrobkach

„Ave Maria”, „Spoczywaj w pokoju”, „Pokój Jego duszy”, „Czeka na zmartwychwstanie” – to jedne z częściej wybieranych napisów nagrobnych.

Powstają po to, by upamiętnić zmarłego i polecić jego duszę Bogu.

Jednak nie wszystkie epitafia związane są wprost z religią. Żałobne inskrypcje bywają cytatami ze znanych dzieł filozoficznych i literackich, czasem fragmentami wierszy i piosenek bądź też po prostu przekazem uczuć najbliższych. Poniżej doradzamy jakie epitafium wybrać i czym kierować się przy jego wyborze.

Epitafia, czyli sentencje upamiętniające zmarłego, istniały już w starożytności. Narodziły się w V wieku p.n.e. w Atenach. Grecy wojownicy, którzy ginęli podczas walk z Persami, byli upamiętniani właśnie za pomocą epitafiów.

Nagrobne inskrypcje wspominały godne pochwały czyny zmarłej osoby, często były wręcz peanami na jej cześć. Jak pisał na przełomie VI i VII wieku Izydor z Sewilli, miały służyć pamięci o zmarłych poprzez zawarcie w napisach nagrobnych informacji o życiu i obyczajach tych, którzy odeszli.

Na początku tworzone je po łacinie. Pierwsze polskie epitafium było utworem składającym się z 14 wersów, poświęconym Bolesławowi Chrobremu. Z czasem napisy nagrobne zaczęły powstawać w celu upamiętnienia nie tylko wielkich osobistości. Wychwalano w nich cnoty zmarłych osób, w przypadku mężczyzn wspomniano ich męstwo, bohaterские czyny, wojskowe czy naukowe zasługi, natomiast kobiety obdarzono takimi zaletami, jak wdzięk, nieskazitelnosc czy religijność.

Sentencje umieszczano nie tylko na samych nagrobkach, ale również na tablicach pamiątkowych oraz portalach domów, w których zamieszkiwali przed śmiercią znani ludzie.

Rodzaje epitafium

Współcześnie epitafia dzielą się na religijne i świeckie. Nie są już tak rozbudowane w formie i tak kunsztowne w treści, jak w dawniejszych czasach. Coraz rzadziej nawiązuje się w nich też do faktów z biografii zmarłego. Często są cytatami ze znanych dzieł literackich albo filozoficznych, ale bywa też, że zawierają osobistą treść skierowaną do zmarłego przez jego najbliższych – męża/żonę, dzieci czy wnuki. Wtedy też najczęściej stosowana jest forma drugiej osoby, jak w liście. Wiele osób dotkniętych śmiercią bliskiej osoby decyduje się wyrazić żal z powodu utraty właśnie poprzez napis nagrobny.

Dodatkowym elementem epitafium bywają płaskorzeźby i posągi postawione przy grobie na cześć zmarłej osoby, jak również umieszczane na płycie nagrobnej zdjecie.

Przed wyborem sentencji

Na początku dobrze jest się zastanowić, jakiego typu sentencję wybrać. Czy ma być religijna i nawiązywać wprost do sakralnych symboli? Czy może lepiej sprawdzi się epitafium świeckie, a jeśli tak – czy powinno być cytatem, czy raczej zbiorem naszych własnych myśli, odczuć i refleksji?

Warto przypomnieć sobie, jakiego typu człowiekiem był nasz bliski. Czy religia stanowiła dla niego znaczącą wartość, czy może lubił poezję, miał ulubionego poetę/pisarza? Czy chciałby, abyśmy opłakiwali go w epitafium, czy raczej wolałby, jak zawsze nam powtarzał, abyśmy pamięć o nim nosili przede wszystkim w sercu? Aby pomóc Państwu w wyborze, przygotowaliśmy zbiór różnych epitafiów. Religijnych i świeckich, fragmentów dzieł literackich oraz filozoficznych, jak również przykładowych prywatnych pożegnań zmarłych krewnych.

Epitafia religijne

Najczęściej wykorzystywanym źródłem inspiracji sakralnych jest Biblia, a w niej fragmenty Psalmów: „Boże mój, Ciebie szukam” (Psalm 63), „Pokładam ufność w Tobie Panie” (Psalm 31), Ewangelii św. Jana i św. Mateusza: „Bóg jest miłością” (Ewangelia św. Jana), „Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyconeni” (Ewangelia św. Mateusza). Krewni umieszczają na nagrobkach także cytaty z Modlitwy Pańskiej: „Bądź wola Twoja”, „Przyjdź Królestwo Twoje”, sparafrasowanego Pozdrowienia Anielskiego: „Prosi o Zdrowaś Mario” czy Listu do Rzymian i Listu do Filipian: „I w życiu więc, i w śmierci, należymy do Pana” (Rz 14), „Nasza ojczyzna jest w niebie” (Flp 3, 20) oraz cytaty świętych: „Śmierć jest pewna, a życie krótkie, znika ono jak dym” (Św. Franciszek z Pauli), „Wieczność czeka, czas ucieka” (Jan Paweł II).

Sentencje świeckie

Napisy nagrobne bywają inspirowane bardziej i mniej znanymi, ale znaczącymi i zapadającymi w pamięć fragmentami wierszy lub piosenek. „Ochodzimy w chwili, kiedy byśmy mogli rozpocząć życie...” (Karol Irzykowski), „Śmierć jest jedynie przebudzeniem ze snu” (Platon), „Zaszumiały cię powietrza i ruszyłeś sam na szlak. Ten ostatni, ten najlepszy. Przyszłość czas, Pan dał ci znak” (Aleksandra Kielb-Szawuła), „Śmierć nie jest kresem naszego istnienia. Zjemy w naszych dzieciach i następnych pokoleniach. Albowiem to dalej my, a nasze ciała to tylko zwiedle liście na drzewie życia” (Albert Einstein), „Ktoś tutaj był i był, a potem nagle zniknął i uporczywie go nie ma” (Wisława Szymborska), „Wielkieś mi uczyniła pustki w domu moim...” (Jan Kochanowski). Często spotykane są też zwroty „Kochanemu Mężowi, Najdroższemu Tacie/Bratu/Synowi...”, „Pamięć jest droższa od słów”, „Kto Cię kochał – oplakuje”.

Nagrobki znanych ludzi

Jeszcze inne epitafia towarzyszą nagrobkom znanych ludzi. Choć John Lennon został skremowany, na cześć jego pamięci w zielonym zakątku Central Parku znajduje się okrągła mozaika z kamyków, z umieszczonym w centrum napisem „Imagine” – tytułem jednego z jego największych przebojów.

Pochylając się nad grobem poety K. I. Gałczyńskiego przeczytamy jakże wymowne słowa: „Chciałbym i mój ślad na drogach ocalić od zapomnienia”, o Marku Kottańskim nie zapomniemy dzięki jednemu zdaniu określającemu, kim był: „Człowiek, który pomagał innym”.

Na nagrobku Krzysztofa Klenczona znajduje się epitafium, które umieścili jego koledzy z Czerwonych Gitar: „W Szczytnie spędził młodzieńcze lata, uzyskał maturę i wyruszył w świat z gitarą”, na nagrobku Ireny Jarockiej: „Śpiewając – miłując”, a na grobie Czesława Niemena cytaty jego autorstwa: „I nie żał nic. I żał tak wiele”.

Ważne jest, by epitafium było spójne z tym, jak żył nasz bliski zmarły. Może czasem nie warto umieszczać na grobie górnolotnych wierszy czy religijnych sentencji i zamiast nich spróbować napisu, który odda jego prawdziwe potrzeby? Przykładem niech posłuży Wisława Szymborska, która napisała epitafium dla siebie samej: „Tu leży staroświecka jak przecinek autorka paru wierszy (...)”.

UNIVERSUM

61 853 19 43

Bezpłatne porady
w sprawach
pogrzebowych przez
24 h na dobę

Ul. Woźna 15a
61-777 Poznań
tel. 61 853 19 43,
fax 61 852 93 20

Ul. Grunwaldzka 305
60-179 Poznań
tel. 61 867 65 71
fax 61 867 60 01

Ul. Gnieźnieńska 36
61-021 Poznań
tel. 61 872 40 14
fax 61 872 40 14

Miłostowo
Cmentarz Komunalny nr 1
tel. 61 878 02 20

Junikowo
Cmentarz Komunalny nr 2
tel. 61 867 65 71

Zakład Kremacji
Miłostowo
tel. 61 872 80 01

Universum Spółdzielnia Pracy

Jedna z najdłużej działających w Wielkopolsce i jedna z największych firm pogrzebowych w Polsce. Jej tradycja sięga lat 60. XX wieku. Od 1975 roku zarządza dwoma poznańskimi cmentarzami. W Polsce jest prekursorem kremacji, które przeprowadza od 1993 roku. Firma świadczy kompleksowe usługi związane z organizacją ceremonii pogrzebowej, oferuje szeroki wybór trumien, wienców oraz odzieży okolicznościowej, jak również usługi związane z opieką nad grobami dla osób, które z różnych powodów same nie mogą odwiedzać mogił swoich bliskich. Własna baza transportowa pozwala na przewóz zmarłych na terenie całej Europy. Najwyższego standardu świadczonych przez Universum usług dowodzą wielokrotnie wygrane w przetargach na organizację pochówków zleconych przez poznański Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie oraz liczne certyfikaty jakości.

www.universum-poznan.pl

